

## Rak-54.3100 Rakenteiden mekaniikka III, 2010

### Kotitehtävä 7:

Pinnan parametrimuotoinen yhtälö on

$$\left. \begin{aligned} x &= a(1 - \xi + \xi \cos \phi) \\ y &= a\xi \sin \phi \\ z &= 2a(1 - \xi) \end{aligned} \right\}, 0 \leq \phi \leq 2\pi, 0 \leq \xi \leq 1$$

Olkoon  $\alpha = \xi$  ja  $\beta = \phi$ . (a) Konstruoi pinta (oikeakätiseen)  $x, y, z$ -koordinaatistoon, jonka  $z$ -akseli on ylöspäin, piirtämällä seuraavat  $\xi$ -viivat:  $\phi = 0, \phi = \pi/4, \phi = \pi/2, \phi = 3\pi/4, \phi = \pi, \phi = 5\pi/4, \phi = 3\pi/2$  ja  $\phi = 7\pi/4$  sekä seuraavat  $\phi$ -viivat:  $\xi = 0, \xi = 1/4, \xi = 1/2, \xi = 3/4$  ja  $\xi = 1$ . Voit myös piirtää pinnan matematiikkaohjelmalla. (b) Määritä mittakaavatekijät  $A$  ja  $B$ , koordinaattiviivojen välinen kulma  $\chi$ , yksikkönormaalivektori  $\mathbf{n}$ , kaarevuussäteet  $R_\xi, R_\phi$  ja kierevyyssäde  $R_{\xi\phi}$ , pääkaarevuussäteet  $R_1$  ja  $R_2$  sekä pääkaarevuuksien suunnat määrittelevät parametrit  $\lambda_1$  ja  $\lambda_2$ . (c) Selvitä kuoren tyyppi ja tulkitse kaarevuuksille sekä pääkaarevuuksille ja niiden suunnille saamiasi tuloksia erityisesti pisteissä P:  $\xi = 1/2, \phi = 0$ , Q:  $\xi = 1/2, \phi = \pi/2$  ja R:  $\xi = 1/2, \phi = \pi$ .

*Osittainen vastaus:*

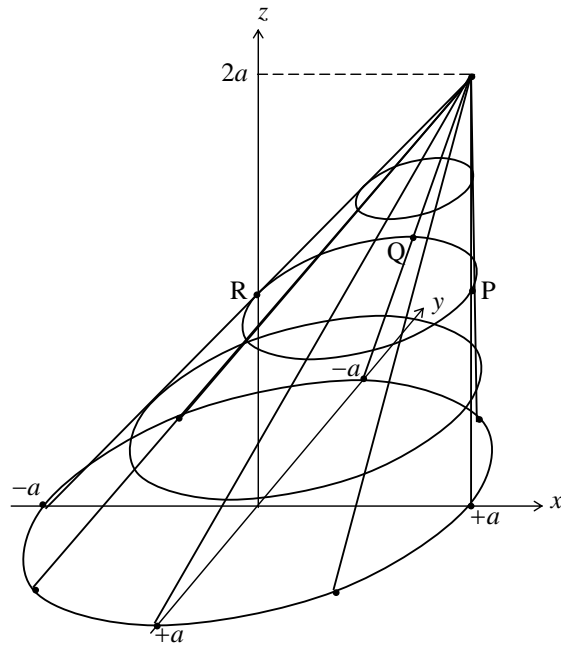
(b)

$$R_\xi = \infty, R_\phi = \frac{\sqrt{6 - 2\cos\phi - \sin^2\phi}}{2} a\xi, R_{\xi\phi} = \infty,$$
$$R_1 = \frac{(6 - 2\cos\phi - \sin^2\phi)^{3/2}}{2(6 - 2\cos\phi)} a\xi, R_2 = \infty, \lambda_1 = -\frac{1}{\xi} \frac{6 - 2\cos\phi}{\sin\phi}, \lambda_2 = 0.$$

**Palautus pe 5.11 klo 16.00 mennessä.**

Kotitehtävän 7 ratkaisu:

(a)



(b)

Paikkavektori ja sen derivaatat:

$$\mathbf{r} = a(1 - \xi + \xi \cos \phi)\mathbf{i} + a\xi \sin \phi \mathbf{j} + 2a(1 - \xi)\mathbf{k},$$

$$\mathbf{r}_{,\xi} = a(-1 + \cos \phi)\mathbf{i} + a \sin \phi \mathbf{j} - 2a\mathbf{k},$$

$$\mathbf{r}_{,\phi} = -a\xi \sin \phi \mathbf{i} + a\xi \cos \phi \mathbf{j},$$

$$\mathbf{r}_{,\xi\xi} = \mathbf{0},$$

$$\mathbf{r}_{,\phi\phi} = -a\xi \cos \phi \mathbf{i} - a\xi \sin \phi \mathbf{j},$$

$$\mathbf{r}_{,\xi\phi} = -a \sin \phi \mathbf{i} + a \cos \phi \mathbf{j}.$$

Mittakaavatekijät ja koordinaattiviivojen välinen kulma:

$$A = |\mathbf{r}_{,\xi}| = a\sqrt{(-1 + \cos \phi)^2 + \sin^2 \phi + 4} = a\sqrt{6 - 2\cos \phi}.$$

$$B = |\mathbf{r}_{,\phi}| = a\xi\sqrt{\sin^2 \phi + \cos^2 \phi} = a\xi,$$

$$\begin{aligned} \cos \chi &= \frac{1}{AB} \mathbf{r}_{,\xi} \cdot \mathbf{r}_{,\phi} \\ &= \frac{1}{AB} [a(-1 + \cos \phi)\mathbf{i} + a \sin \phi \mathbf{j} - 2a\mathbf{k}] \cdot (-a\xi \sin \phi \mathbf{i} + a\xi \cos \phi \mathbf{j}) \\ &= \frac{1}{AB} [\sin \phi(1 - \cos \phi) + \sin \phi \cos \phi] = \frac{a^2 \xi}{AB} \sin \phi \\ &= \frac{\sin \phi}{\sqrt{6 - 2\cos \phi}} \end{aligned}$$

$$\sin \chi = \sqrt{1 - \cos^2 \phi} = \sqrt{1 - \frac{\sin^2 \phi}{6 - 2\cos \phi}} = \sqrt{\frac{6 - 2\cos \phi - \sin^2 \phi}{6 - 2\cos \phi}}$$

Yksikkönormaalivektori:

$$\begin{aligned} \mathbf{n} &= \frac{1}{AB \sin \chi} \mathbf{r}_{,\xi} \times \mathbf{r}_{,\phi} \\ &= \frac{1}{AB \sin \chi} [a(-1 + \cos \phi)\mathbf{i} + a \sin \phi \mathbf{j} - 2a\mathbf{k}] \times (-a\xi \sin \phi \mathbf{i} + a\xi \cos \phi \mathbf{j}) \\ &= \frac{a^2 \xi}{AB \sin \chi} [(-1 + \cos \phi)\mathbf{i} + \sin \phi \mathbf{j} - 2\mathbf{k}] \times (-\sin \phi \mathbf{i} + \cos \phi \mathbf{j}) \\ &= \frac{1}{\sqrt{6 - 2\cos \phi} \sin \chi} [(-1 + \cos \phi) \cos \phi \overbrace{\mathbf{i} \times \mathbf{j}}^{\mathbf{k}} - \sin^2 \phi \overbrace{\mathbf{j} \times \mathbf{i}}^{-\mathbf{k}} + 2 \sin \phi \overbrace{\mathbf{k} \times \mathbf{i}}^{\mathbf{j}} - 2 \cos \phi \overbrace{\mathbf{k} \times \mathbf{j}}^{-\mathbf{i}}] \\ &= \frac{1}{\sqrt{6 - 2\cos \phi - \sin^2 \phi}} [2 \cos \phi \mathbf{i} + 2 \sin \phi \mathbf{j} + (1 - \cos \phi)\mathbf{k}] \end{aligned}$$

Kaarevuudet ja kierevyys:

$$\frac{1}{R_\xi} = -\frac{1}{A^2} \mathbf{n} \cdot \mathbf{r}_{,\xi\xi} = 0,$$

$$\begin{aligned} \frac{1}{R_\phi} &= -\frac{1}{B^2} \mathbf{n} \cdot \mathbf{r}_{,\phi\phi} \\ &= -\frac{1}{B^2} \frac{1}{\sqrt{6-2\cos\phi-\sin^2\phi}} [2\cos\phi\mathbf{i} + 2\sin\phi\mathbf{j} + (1-\cos\phi)\mathbf{k}] \cdot (-a\xi\cos\phi\mathbf{i} - a\xi\sin\phi\mathbf{j}) \\ &= \frac{1}{B^2} \frac{2a\xi(\cos^2\phi + \sin^2\phi)}{\sqrt{6-2\cos\phi-\sin^2\phi}} = \frac{2}{\sqrt{6-2\cos\phi-\sin^2\phi}} \frac{1}{a\xi}, \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{1}{R_{\phi\xi}} &= \frac{1}{AB} \mathbf{n} \cdot \mathbf{r}_{,\phi\xi} \\ &= \frac{1}{AB} \frac{1}{\sqrt{6-2\cos\phi-\sin^2\phi}} [2\cos\phi\mathbf{i} + 2\sin\phi\mathbf{j} + (1-\cos\phi)\mathbf{k}] \cdot (-a\sin\phi\mathbf{i} + a\cos\phi\mathbf{j}) \\ &= 0 \end{aligned}$$

Pääkaarevuudet:

$$\begin{aligned} H &= \frac{1}{2} \frac{1}{\sin^2\chi} \left( \frac{1}{R_\xi} + \frac{1}{R_\phi} + 2 \frac{\cos\chi}{R_{\xi\phi}} \right) = \frac{1}{2} \frac{1}{\sin^2\chi} \frac{1}{R_\phi} \\ &= \frac{1}{2} \frac{6-2\cos\phi}{6-2\cos\phi-\sin^2\phi} \frac{2}{a\xi\sqrt{6-2\cos\phi-\sin^2\phi}} \\ &= \frac{6-2\cos\phi}{(6-2\cos\phi-\sin^2\phi)^{3/2}} \frac{1}{a\xi} \end{aligned}$$

$$K = \frac{1}{\sin^2\chi} \left( \frac{1}{R_\phi R_\xi} - \frac{1}{R_{\phi\xi}^2} \right) = 0$$

$$\frac{1}{R_1} = H + \sqrt{H^2 - K} = 2H = \frac{2(6-2\cos\phi)}{(6-2\cos\phi-\sin^2\phi)^{3/2}} \frac{1}{a\xi},$$

$$\frac{1}{R_2} = H - \sqrt{H^2 - K} = 0.$$

$$\begin{aligned} \lambda_1 &= \frac{A}{B} \frac{\frac{0}{1} + \frac{\cos\chi}{R_1}}{\frac{1}{R_\phi} - \frac{1}{R_1}} = \frac{A}{B} \frac{\cos\chi}{R_1 - 1} = \frac{1}{\xi} \frac{\sin\phi}{6-2\cos\phi-\sin^2\phi-1} = \frac{1}{\xi} \frac{6-2\cos\phi}{\sin\phi} \\ \lambda_2 &= \frac{A}{B} \frac{\frac{0}{1} + \frac{\cos\chi}{R_2}}{\frac{1}{R_\phi} - \frac{1}{R_2}} = 0 \end{aligned}$$

(c)

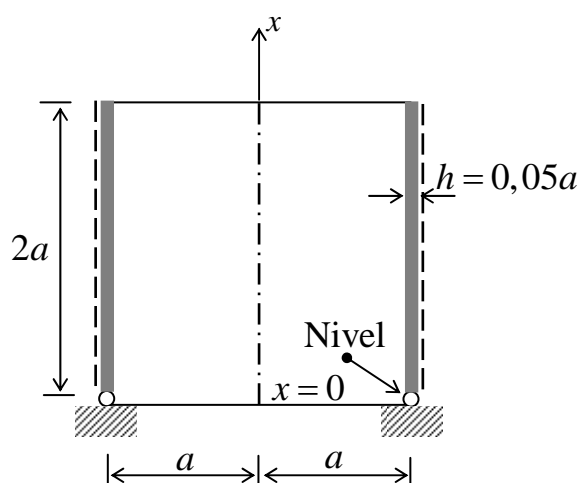
Kuori kokonaisuudessaan parabolinen.

Laskelma:

Piste	$\phi$	$\xi$	$A$	$B$	$\cos\chi$	$\sin\chi$	$1/R_\phi$	$1/R_1$	$\lambda_1$	$\lambda_2$
P	0	1/2	$a/2$	$2a$	0	1	$\frac{2}{a}$	$\frac{2}{a}$	$\infty$	0
Q	$\pi/2$	1/2	$a/2$	$a\sqrt{6}$	$-\frac{1}{\sqrt{6}}$	$\frac{\sqrt{5}}{6}$	$\frac{4}{a\sqrt{5}}$	$\frac{24\sqrt{5}}{25a}$	-12	0
R	$\pi$	1/2	$a/2$	$2a\sqrt{2}$	0	1	$\frac{\sqrt{2}}{a}$	$\frac{\sqrt{2}}{a}$	$\infty$	0

## Rak-54.3100 Rakenteiden mekaniikka III, 2010

### Kotitehtävä 8:



Määritä oheisen sylinterikuoren normaalivoiman  $N_\phi(x)$  ja taivutusmomentin  $M_x(x)$  lausekkeet sen omasta painosta, kun kuoren tiheys on  $\rho$ , kimmomoduuli on  $E$  ja Poissonin vakio on  $\nu = 0,3$ . Piirrä dimensiottomat lausekkeet  $N_\phi / (\rho g a^2)$  ja  $M_x / (\rho g a^3)$  funktiona dimensiottomasta koordinaatista  $x/a$ . Määritä lopuksi näiden suureiden itseisarvoltaan suurimmat arvot.

*Osittainen vastaus:*

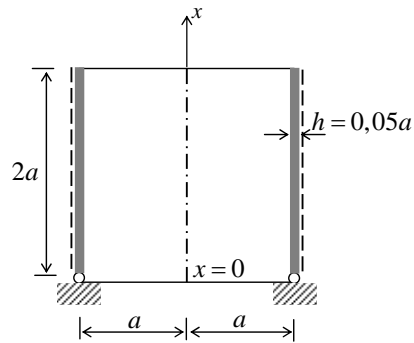
$$N_\phi(x) = -0,03 \rho g a^2 e^{-5,7485 \frac{x}{a}} \cos\left(5,7485 \frac{x}{a}\right)$$

$$M_x(x) = 4,539 \cdot 10^{-4} \rho g a^3 e^{-5,7485 \frac{x}{a}} \sin\left(5,7485 \frac{x}{a}\right)$$

$$N_{\phi, \min} = -0,03 \rho g a^2, \quad M_{x, \max} \approx 1,464 \cdot 10^{-4} \rho g a^3$$

**Palautus pe 12.11 klo 16.00 mennessä.**

Kotitehtävän 8 ratkaisu:



Kerroin  $\beta$ :

$$\beta = \sqrt[4]{\frac{3(1-\nu^2)}{a^2 h^2}} = \sqrt[4]{\frac{3(1-0,3^2)}{a^2 (0,05a)^2}} = \frac{5,7485}{a}$$

$$\beta L = \frac{5,7485}{a} \cdot 2a = 11,497 > 5 \Rightarrow \text{Puoliääretön kuori}$$

Kuorma  $q_x$ :

$$q_x = -\rho g h = -0,05 \rho g a$$

Normaalivoima  $N_x$ :

$$N_x = -\int q_x dx + C = 0,05 \rho g a x + C$$

$$N_x(2a) = 0,05 \rho g a \cdot 2a + C = 0 \Rightarrow C = -0,1 \rho g a^2$$

$$N_x = 0,05 \rho g a (x - 2a)$$

Muunnettu kuorma  $q_n^*$ :

$$q_n^* = \frac{0}{a} - \frac{\nu}{a} N_x = 0,015 \rho g (2a - x)$$

Yksityisratkaisu:

$$\begin{aligned} w_0 &= \frac{1}{4D\beta^4} q_n^* = \frac{12(1-\nu^2)}{4Eh^3\beta^4} \cdot 0,015 \rho g (2a - x) \\ &= \frac{12(1-\nu^2)}{4Eh^3 \frac{3(1-\nu^2)}{a^2 h^2}} \cdot 0,015 \rho g (2a - x) = 0,3 \frac{\rho g a}{E} (2a - x) \end{aligned}$$

Ratkaisu integrointivakioiden avulla:

$$\begin{aligned} w(x) &= e^{-\beta x} (C_1 \cos \beta x + C_2 \sin \beta x) + w_0(x) \\ &= e^{-\beta x} (C_1 \cos \beta x + C_2 \sin \beta x) + 0,3 \frac{\rho g a}{E} (2a - x) \\ \varphi(x) \equiv w'(x) &= -\beta e^{-\beta x} [C_1 (\cos \beta x + \sin \beta x) + C_2 (\sin \beta x - \cos \beta x)] + w_0'(x) \\ &= -\beta e^{-\beta x} [C_1 (\cos \beta x + \sin \beta x) + C_2 (\sin \beta x - \cos \beta x)] - 0,3 \frac{\rho g a}{E} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} M_x(x) \equiv -Dw''(x) &= 2D\beta^2 e^{-\beta x} (-C_1 \sin \beta x + C_2 \cos \beta x) - D \overbrace{w_0''(x)}^0 \\ &= 2D\beta^2 e^{-\beta x} (-C_1 \sin \beta x + C_2 \cos \beta x) \end{aligned}$$

Integrointivakiot reunaehtojen perusteella:

$$w(0) \equiv C_1 + 0,6 \frac{\rho g a^2}{E} = 0 \Rightarrow C_1 = -0,6 \frac{\rho g a^2}{E}$$

$$M_x(0) \equiv 2D\beta^2 e^{-\beta x} C_2 = 0 \Rightarrow C_2 = 0$$

Taipuma:

$$w(x) = -0,6 \frac{\rho g a^2}{E} e^{-\beta x} \cos \beta x + 0,3 \frac{\rho g a}{E} (2a - x)$$

Normaalivoima  $N_\phi$ :

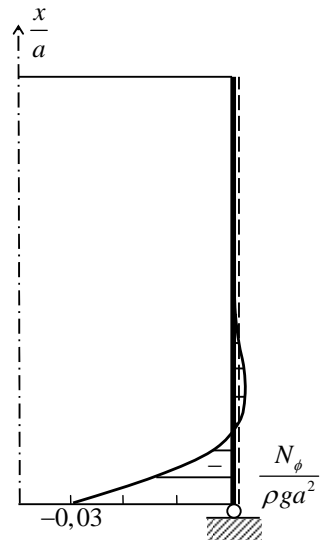
$$\begin{aligned} N_\phi(x) &= \frac{Eh}{a} w(x) + \nu N_x(x) \\ &= -0,03 \rho g a^2 e^{-\beta x} \cos \beta x + 0,015 g a (2a - x) + 0,3 \cdot 0,05 \rho g a (x - 2a) \\ &= -0,03 \rho g a^2 e^{-\beta x} \cos \beta x = \underline{\underline{-0,03 \rho g a^2 e^{-5,7485 \frac{x}{a}} \cos(5,7485 \frac{x}{a})}} \end{aligned}$$

Taivutusmomentti  $M_x$ :

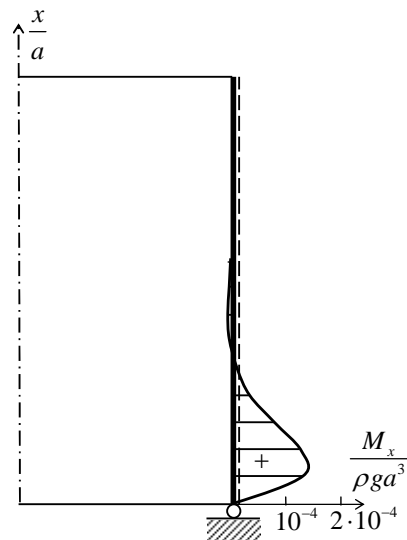
$$\begin{aligned} M_x(x) &= 2D\beta^2 e^{-\beta x} 0,6 \frac{\rho g a^2}{E} \sin \beta x \\ &= 2 \frac{Eh^3}{12(1-\nu^2)} \frac{3(1-\nu^2)}{h^2} \frac{e^{-\beta x}}{\beta^2 a^2} 0,6 \frac{\rho g a^2}{E} \sin \beta x = \frac{0,015}{\beta^2 a^2} \rho g a^3 e^{-\beta x} \sin \beta x \\ &= 4,539 \cdot 10^{-3} \rho g a^3 e^{-\beta x} \sin \beta x = \underline{\underline{4,539 \cdot 10^{-4} \rho g a^3 e^{-5,7485 \frac{x}{a}} \sin(5,7485 \frac{x}{a})}} \end{aligned}$$

Kuviot:

Rengasvoima  $N_\phi$ :



Taivutusmomentti  $M_x$ :



Itseisarvoltaan suurimmat arvot:

$$N_{\phi, \min} = N_\phi(0) = \underline{\underline{-0,03 \rho g a^2}}$$

$$M_x(x) = 4,539 \cdot 10^{-3} \rho g a^3 e^{-5,7485 \frac{x}{a}} \sin(5,7485 \frac{x}{a}),$$

$$M'_x(x) = 5,7485 \cdot 4,539 \cdot 10^{-3} \rho g a^2 e^{-5,7485 \frac{x}{a}} [-\sin(5,7485 \frac{x}{a}) + \cos(5,7485 \frac{x}{a})] = 0$$

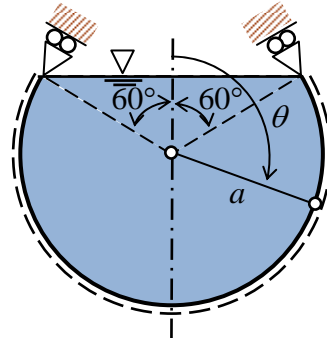
$$\Rightarrow \tan(5,7485 \frac{x}{a}) = 1 \Rightarrow 5,7485 \frac{x}{a} = \frac{\pi}{4} \Rightarrow x = \frac{\pi}{4 \cdot 5,7485} a \approx \underline{\underline{0,1366a}}$$

$$M_{x, \max} \equiv M_x(0,1366a) = 4,539 \cdot 10^{-3} \rho g a^3 e^{-\frac{\pi}{4}} \sin(\frac{\pi}{4}) \approx \underline{\underline{1,464 \cdot 10^{-3} \rho g a^3}}$$

## Rak-54.3100 Rakenteiden mekaniikka III, 2010

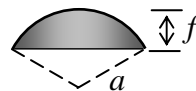
### Kotitehtävä 9:

**Osa (a):** Määritä oheisen kalvotilassa olevan pallonmuotoisen nestesäiliön kalvovoimat  $N_\theta(\theta)$  ja  $N_\phi(\theta)$  sekä piirrä niiden kuvaajat. Nesteen tiheys on  $\rho$ , kuoren paksuus on  $h = a/25$  ja Poissonin vakio on  $\nu = 1/4$ .



*Ohje:* Pallosegmentin tilavuuden kaava oheisen kuvan merkinnöin on

$$V = \frac{\pi}{3} f^2 (3a - f)$$

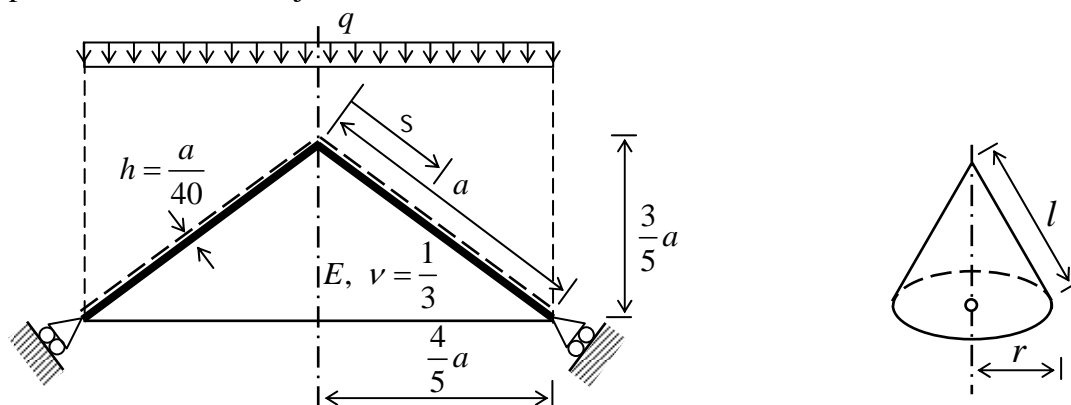


*Vastaus:*

$$N_\theta = \rho g a^2 \left[ \frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos \theta \right) \right],$$

$$N_\phi = \rho g a^2 \left[ -\frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos \theta \right) \right].$$

**Osa (b):** Määritä oheisen kalvotilassa olevan kartiokuoren muotoisen katon kalvovoimat  $N_s(s)$  ja  $N_\phi(s)$  (i) kuoren omasta painosta sekä (ii) vaakatason pintayksikköä kohti tasan jakautuneesta lumikuormasta  $q$ . Kuoren tiheys on  $\rho$ , sen paksuus on  $h = a/40$  ja Poissonin vakio on  $\nu = 1/3$ .



*Ohje:* Kartion pinta-alan kaava oheisen kuvan merkinnöin on  $A = \pi r l$ .

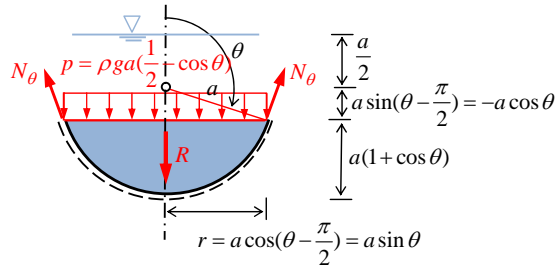
$$\text{Vastaus: (i) } N_s = -\frac{\rho g a}{48} s, \quad N_\phi = -\frac{2}{75} \rho g a s, \quad \text{(ii) } N_s = -\frac{2}{3} q s, \quad N_\phi = -\frac{64}{75} q s.$$

**Palautus pe 19.11 klo 16.00 mennessä.**

Rak-54.3100 Rakenteiden mekaniikka III, 2010

Kotitehtävän 9 ratkaisu:

Osa (a):



$$\downarrow -2\pi r N_\theta \sin \theta + R = 0 \Rightarrow -2\pi a \sin^2 \theta N_\theta + R = 0 \Rightarrow N_\theta = \frac{R}{2\pi a \sin^2 \theta}$$

$$R = \rho g V + pA = \rho g \cdot \frac{\pi}{3} [a(1 + \cos \theta)]^2 [3a - a(1 + \cos \theta)] + \rho g a \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right) \cdot \pi r^2$$

$$= \rho g a^3 \cdot \pi \left[ \frac{1}{3} (1 + \cos \theta)^2 (2 - \cos \theta) + \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right) \sin^2 \theta \right]$$

$$N_\theta = \frac{1}{2\pi a \sin^2 \theta} \cdot \rho g a^3 \cdot \pi \left[ \frac{1}{3} (1 + \cos \theta)^2 (2 - \cos \theta) + \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right) \sin^2 \theta \right]$$

$$= \rho g a^2 \left[ \frac{1}{6(1 - \cos^2 \theta)} (1 + \cos \theta)^2 (2 - \cos \theta) + \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right) \right]$$

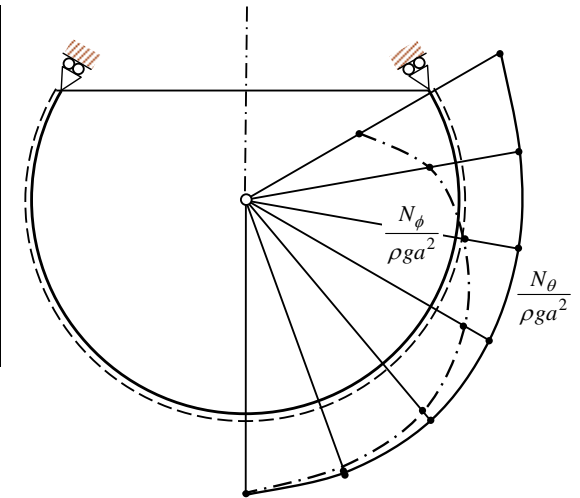
$$= \rho g a^2 \left[ \frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right) \right]$$

$$N_\phi = -\frac{R_\phi}{R_\theta} N_\theta + q_n R_\phi = -N_\theta + pa$$

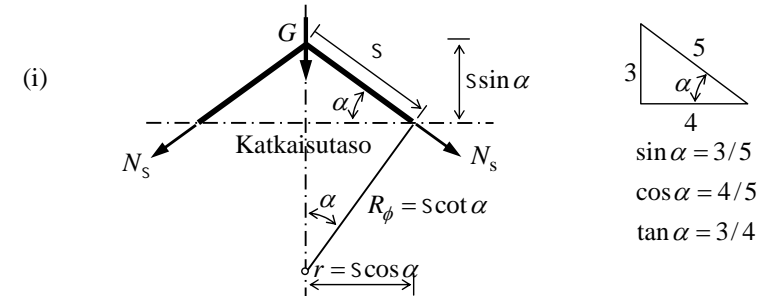
$$= -\rho g a^2 \left[ \frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right) \right] + \rho g a^2 \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right)$$

$$= \rho g a^2 \left[ -\frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} - \cos \theta\right) \right]$$

$\theta$	$\frac{N_\theta}{\rho g a^2}$	$\frac{N_\phi}{\rho g a^2}$
60	$\frac{3}{4} = 0,75$	$-\frac{3}{4} = -0,75$
80	0,595	-0,269
100	0,592	0,082
120	$\frac{23}{36} \approx 0,639$	$\frac{13}{36} \approx 0,361$
140	0,694	0,572
160	0,735	0,705
180	$\frac{3}{4} = 0,75$	$\frac{3}{4} = 0,75$



Osa (b):



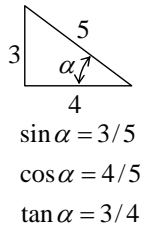
$$G = \rho g h A = \rho g \cdot \frac{a}{40} \cdot \pi r s = \frac{\pi}{40} \rho g a r s$$

$$\downarrow N_s \sin \alpha \cdot 2\pi r + G = 0$$

$$\Rightarrow N_s = -\frac{G}{2\pi r \sin \alpha} = -\frac{1}{2\pi r \sin \alpha} \cdot \frac{\pi}{40} \rho g a r s = -\frac{\rho g a}{48} s$$

$$q_n = -\rho g h \cos \alpha = -\rho g \frac{a}{40} \frac{4}{5} = -\frac{\rho g a}{50}$$

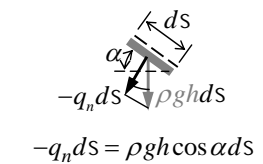
$$N_\phi = q_n R_\phi = -\frac{\rho g a}{50} \cdot \overbrace{\cot \alpha}^{4/3} = -\frac{2}{75} \rho g a s$$



$$\sin \alpha = 3/5$$

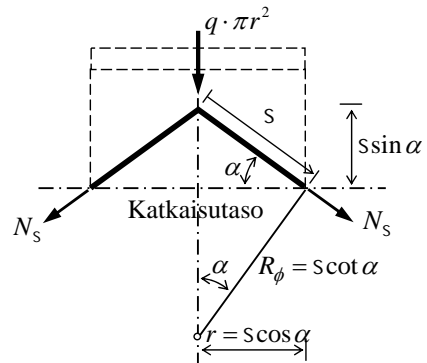
$$\cos \alpha = 4/5$$

$$\tan \alpha = 3/4$$





(ii)

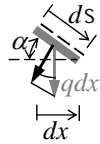


$$\downarrow N_s \sin \alpha \cdot 2\pi r + q \cdot \pi r^2 = 0 \Rightarrow N_s = -\frac{qr}{2 \sin \alpha} = -\frac{q s \cot \alpha}{2} = \underline{\underline{-\frac{2}{3} q s}}$$

$$q_n = -q \cos^2 \alpha = -\frac{16}{25} q$$

$$N_\phi = q_n R_\phi = \underline{\underline{-\frac{64}{75} q s}}$$

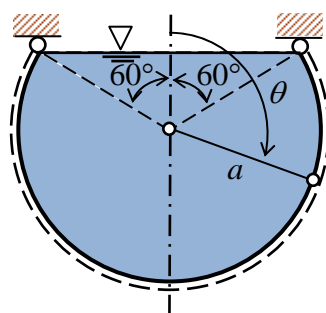
$$\begin{aligned} -q_n ds &= q dx \cos \alpha \\ &= q ds \cos^2 \alpha \end{aligned}$$



## Rak-54.3100 Rakenteiden mekaniikka III, 2010

### Kotitehtävä 10:

**Osa (a):** Määritä oheisen yläreunastaan nivelellisesti tuetun pallonmuotoisen nestesäiliön normaalivoiman  $N_\phi(\theta)$  ja taivutusmomentin  $M_\theta(\theta)$  lausekkeet, jälkimmäisen minimiarvo sekä piirrä niiden kuvaajat. Nesteen tiheys on  $\rho$ , kuoren paksuus on  $h = a/25$  ja Poissonin vakio on  $\nu = 1/4$ .

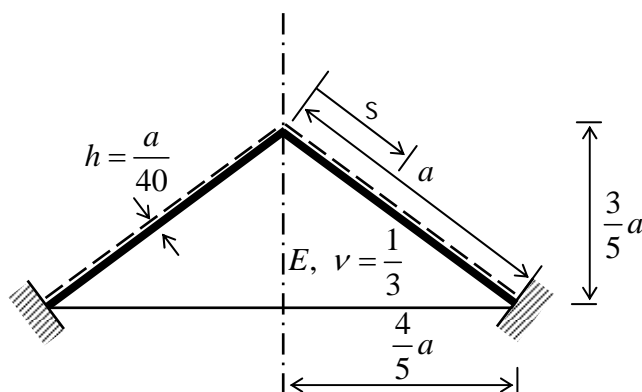


Vastaus:

$$N_\phi(\theta) = \rho g a^2 \left[ -\frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos \theta \right) + 0,93753 e^{-6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})} \cos 6,4751(\theta - \frac{\pi}{3}) \right]$$

$$M_\theta(\theta) = -0,0111805 \rho g a^3 e^{-6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})} \sin[6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})], \quad M_{\theta, \min} \approx -3,60 \cdot 10^{-3} \rho g a^3$$

**Osa (b):** Määritä oheisen alareunastaan jäykästi kiinnitetyn kartiokuoren muotoisen katon normaalivoiman  $N_\phi(s)$  ja taivutusmomentin  $M_s(s)$  lausekkeet sen omasta painosta sekä piirrä niiden kuvaajat. Kuoren tiheys on  $\rho$ , sen paksuus on  $h = a/40$  ja Poissonin vakio on  $\nu = 1/3$ .



Vastaus:

$$N_\phi(s) = \rho g a s \left\{ -\frac{2}{75} + e^{-8,0821(1 - \frac{s}{a})} \left\{ 0,02147 \cos[8,0821(1 - \frac{s}{a})] + 0,02901 \sin[8,0821(1 - \frac{s}{a})] \right\} \right\}$$

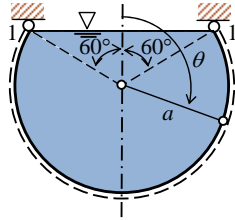
$$M_s(s) = \rho g a^3 e^{-8,0821(1 - \frac{s}{a})} \left\{ 1,6656 \cdot 10^{-4} \cos[8,0821(1 - \frac{s}{a})] - 1,2324 \cdot 10^{-4} \sin[8,0821(1 - \frac{s}{a})] \right\}$$

**Palautus pe 26.11 (viimeistään 10.12) klo 16.00 mennessä.**

Rak-54.3100 Rakenteiden mekaniikka III, 2010

Kotitehtävän 10 ratkaisu:

Osa (a):



Kalvovoiman reunalla 1 (vrt. Kotitehtävä 9 osa (a)):

$$N_{\theta 1}^K \equiv N_{\theta}^K(60^\circ) = \rho g a^2 \left[ \frac{(1 + \cos 60^\circ)(2 - \cos 60^\circ)}{6(1 - \cos 60^\circ)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos 60^\circ \right) \right] = \frac{3}{4} \rho g a^2,$$

$$N_{\phi 1}^K \equiv N_{\phi}^K(60^\circ) = \rho g a^2 \left[ -\frac{(1 + \cos 60^\circ)(2 - \cos 60^\circ)}{6(1 - \cos 60^\circ)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos 60^\circ \right) \right] = -\frac{3}{4} \rho g a^2.$$

Kalvotilan venymä  $\varepsilon_{\phi}$  reunalla 1:

$$\varepsilon_{\theta 1}^K = \frac{1}{Eh} (N_{\theta 1}^K - \nu N_{\phi 1}^K) = \frac{1}{Ea/25} \left( 1 + \frac{1}{4} \right) \frac{3}{4} \rho g a^2 = \frac{375}{16} \frac{\rho g a}{E},$$

$$\varepsilon_{\phi 1}^K = \frac{1}{Eh} (N_{\phi 1}^K - \nu N_{\theta 1}^K) = \frac{1}{Ea/25} \left( -1 - \frac{1}{4} \right) \frac{3}{4} \rho g a^2 = -\frac{375}{16} \frac{\rho g a}{E}.$$

Kalvotilan taipuma reunalla 1 (vrt. Kotitehtävä 9 osa (a)):

$$w_1^K = w^K(60^\circ) = -\overbrace{u(60^\circ)}^0 \cot(60^\circ) + \overbrace{R_{\phi}(60^\circ)}^a \varepsilon_{\phi}^K(60^\circ) = a \cdot \left( -\frac{375}{16} \right) \frac{\rho g a}{E} = -\frac{375}{16} \frac{\rho g a^2}{E}$$

Vaimennusluku ja taivutusjäykkyys:

$$\beta = \sqrt[4]{\frac{3(1-\nu^2)}{h^2 R_{\phi}^2}} = \sqrt[4]{\frac{3[1-(\frac{1}{4})^2]}{(\frac{a}{25})^2 \cdot a^2}} = \frac{6,4751}{a},$$

$$D = \frac{Eh^3}{12(1-\nu^2)} = \frac{E(\frac{a}{25})^3}{12[1-(\frac{1}{4})^2]} = \frac{4}{703125} Ea^3 = 5,6889 \cdot 10^{-6} Ea^3$$

Reunan leikkausvoiman määrittäminen:

$$w_1 \equiv -\frac{1}{2D\beta^3} Q_1 - \frac{1}{2D\beta^2} \overline{M}_1 + w_1^K = 0 \Rightarrow$$

$$Q_1 = 2D\beta^3 w_1^K = 2 \cdot \frac{4}{703125} Ea^3 \cdot \left( \frac{6,4751}{a} \right)^3 \cdot \left( -\frac{375}{16} \frac{\rho g a^2}{E} \right) = -0,072395 \rho g a^2$$

Taivutusmomentti  $M_{\theta}$  ja normaalivoima  $N_{\phi}$ :

$$M_{\theta} \equiv M_{\theta}^T = \frac{e^{-\beta s}}{\beta} [\beta \overline{M}_1 \cos \beta s + (Q_1 + \beta \overline{M}_1) \sin \beta s] = \frac{Q_1}{\beta} e^{-\beta s} \sin \beta s$$

$$= \frac{-0,072395 \rho g a^2}{6,4751/a} e^{-\beta s} \sin \beta s = -0,0111805 \rho g a^3 e^{-\beta s} \sin \beta s$$

$$N_{\phi} \equiv N_{\phi}^K + N_{\phi}^T = N_{\phi}^K + 2R_{\phi} \beta e^{-\beta s} [(-Q_1 - \beta \overline{M}_1) \cos \beta s + \beta \overline{M}_1 \sin \beta s] = N_{\phi}^K - 2R_{\phi} \beta e^{-\beta s} Q_1 \cos \beta s$$

$$= \rho g a^2 \left[ -\frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos \theta \right) \right] - 2a \frac{6,4751}{a} e^{-\beta s} \cos \beta s \cdot (-0,072395 \rho g a^2)$$

$$= \rho g a^2 \left[ -\frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos \theta \right) + 0,93753 e^{-\beta s} \cos \beta s \right]$$

Käyttäen yhteyttä

$$s = \left( \theta - \frac{\pi}{3} \right) a,$$

saadaan näistä

$$M_{\theta} = -0,0111805 \rho g a^3 e^{-6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})} \sin[6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})]$$

$$N_{\phi} = \rho g a^2 \left[ -\frac{(1 + \cos \theta)(2 - \cos \theta)}{6(1 - \cos \theta)} + \frac{1}{2} \left( \frac{1}{2} - \cos \theta \right) + 0,93753 e^{-6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})} \cos 6,4751(\theta - \frac{\pi}{3}) \right]$$

Taivutusmomentin maksimiarvo:

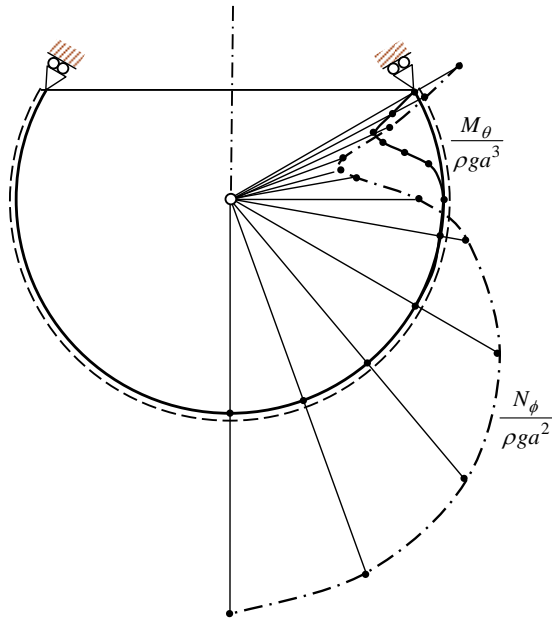
$$\frac{dM_{\theta}}{d\theta} \equiv -0,0111805 \rho g a^3 e^{-6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})} \{-\sin[6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})] + \cos[6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})]\} = 0$$

$$\Rightarrow \tan[6,4751(\theta - \frac{\pi}{3})] = 1 \Rightarrow 6,4751(\theta - \frac{\pi}{3}) = \frac{\pi}{4} \Rightarrow \theta_{\max} = \frac{\pi}{3} + \frac{\pi}{4 \cdot 6,4751} \approx 1,168$$

$$M_{\theta \cdot \min} = -0,0111805 \rho g a^3 e^{-6,4751(1,168 - \frac{\pi}{3})} \sin[6,4751(1,168 - \frac{\pi}{3})] \approx -3,60 \cdot 10^{-3} \rho g a^3$$

Lasketaan arvoja:

$\theta$ [°]	$M_\theta / (\rho g a^3)$	$N_\phi / (\rho g a^2)$
60	0	0,188
62	$-1,20 \cdot 10^{-3}$	0,038
65	$-2,04 \cdot 10^{-3}$	-0,159
70	$-1,96 \cdot 10^{-3}$	-0,355
75	$-1,22 \cdot 10^{-3}$	-0,394
80	$-0,54 \cdot 10^{-3}$	-0,331
90	$0,06 \cdot 10^{-3}$	-0,114
100	$0,07 \cdot 10^{-3}$	0,080
120	0	0,362
140	0	0,572
160	0	0,705
180	0	0,750



**Osa (b):**

Kalvovoimat (vrt. Kotitehtävä 9 osa (b)):

$$N_s^K = -\frac{\rho g a}{48} s, \quad N_\phi^K = -\frac{2}{75} \rho g a s.$$

Kalvotilan venymät  $\varepsilon_s$  ja  $\varepsilon_\phi$  sekä derivaatta  $d\varepsilon_\phi / ds$ :

$$\varepsilon_s^K = \frac{1}{Eh} (N_s^K - \nu N_\phi^K) = \frac{40}{Ea} \left[ -\frac{\rho g a}{48} s - \frac{1}{3} \left( -\frac{2}{75} \rho g a s \right) \right] = -\frac{43}{90} \frac{\rho g}{E} s,$$

$$\varepsilon_{\phi 2}^K = \frac{1}{Eh} (N_\phi^K - \nu N_s^K) = \frac{40}{Ea} \left[ -\frac{2}{75} \rho g a s - \frac{1}{3} \left( -\frac{\rho g a}{48} s \right) \right] = -\frac{71}{90} \frac{\rho g}{E} s,$$

$$\frac{d\varepsilon_\phi^K}{ds} = -\frac{71}{90} \frac{\rho g}{E}.$$

Kalvotilan venymät  $\varepsilon_s$  ja  $\varepsilon_\phi$  sekä derivaatta  $d\varepsilon_\phi / ds$  reunalla 2:

$$\varepsilon_{s2}^K \equiv \varepsilon_s^K(a) = -\frac{43}{90} \frac{\rho g a}{E}, \quad \varepsilon_{\phi 2}^K \equiv \varepsilon_\phi^K(a) = -\frac{71}{90} \frac{\rho g a}{E}, \quad \frac{d\varepsilon_{\phi 2}^K}{ds} \equiv \frac{d\varepsilon_\phi^K}{ds}(a) = -\frac{71}{90} \frac{\rho g}{E}.$$

Kalvotilan taipuma ja kiertymä reunalla 2:

$$w_2^K = w^K(a) = -\underbrace{u(a)}_0 \cot \theta + \frac{a \cot \alpha}{R_\phi(a)} \varepsilon_{\phi 2}^K = a \cot \theta \cdot \left( -\frac{71}{90} \frac{\rho g a}{E} \right) = -\frac{142}{135} \frac{\rho g a^2}{E}$$

$$\varphi_{s2}^K = \cot \theta (\varepsilon_{\phi 2}^K - \varepsilon_{s2}^K) + \frac{4/3 a}{R_\phi(a)} \frac{d\varepsilon_\phi^K}{ds} = \frac{4}{3} \left[ -\frac{71}{90} \frac{\rho g a}{E} + \frac{43}{90} \frac{\rho g a}{E} \right] + \frac{4}{3} a \left( -\frac{71}{90} \frac{\rho g a^2}{E} \right) = -\frac{22}{15} \frac{\rho g a^2}{E}$$

Vaimennusluku ja taivutusjäykkyys:

$$\beta = \sqrt[4]{\frac{3(1-\nu^2)}{h^2 R_\phi^2}} = \sqrt[4]{\frac{3[1-(\frac{1}{3})^2]}{(\frac{a}{40})^2 \cdot a^2}} = \frac{8,0821}{a},$$

$$D = \frac{Eh^3}{12(1-\nu^2)} = \frac{E(\frac{a}{40})^3}{12[1-(\frac{1}{3})^2]} = \frac{3}{2048000} E a^3 = 1,4648 \cdot 10^{-6} E a^3$$

Reunan leikkausvoiman ja taivutusmomentin määrittäminen:

$$\left. \begin{aligned} w_2 &\equiv \frac{1}{2D\beta^3} Q_2 - \frac{1}{2D\beta^2} M_2 + w_2^K = 0 \\ \varphi_2 &\equiv \frac{1}{2D\beta^2} Q_2 - \frac{1}{D\beta} M_2 + \varphi_2^K = 0 \end{aligned} \right\}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} Q_2 - \beta M_2 = -2D\beta^3 w_2^K \\ Q_2 - 2\beta M_2 = -2D\beta^2 \varphi_2^K \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} Q_2 = 2D\beta^2 (\varphi_2^K - 2\beta w_2^K), \\ M_2 = 2D\beta (\varphi_2^K - \beta w_2^K). \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} Q_2 = 2 \cdot 1,4648 \cdot 10^{-6} Ea^3 \cdot \left(\frac{8,0821}{a}\right)^2 \cdot \left[-\frac{22}{15} \frac{\rho ga}{E} - 2 \cdot \frac{8,0821}{a} \left(-\frac{142}{135} \frac{\rho ga^2}{E}\right)\right], \\ M_2 = 2 \cdot 1,4648 \cdot 10^{-6} Ea^3 \cdot \frac{8,0821}{a} \cdot \left[-\frac{22}{15} \frac{\rho ga}{E} - \frac{8,0821}{a} \left(-\frac{142}{135} \frac{\rho ga^2}{E}\right)\right]. \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} Q_2 = 2,3422 \cdot 10^{-3} \rho ga^2, \\ M_2 = 1,6656 \cdot 10^{-4} \rho ga^3. \end{cases}$$

Normaalivoiman  $N_\phi$  ja taivutusmomentin  $M_s$  lausekkeet:

$$\begin{aligned} N_\phi^T &= N_\phi^K + N_\phi^T = N_s^K = -\frac{2}{75} \rho gas + 2R_\phi \beta e^{-\beta s} [(Q_2 - \beta M_2) \cos \beta s + \beta M_2 \sin \beta s] \\ &= -\frac{2}{75} \rho gas + 2 \cdot \overset{4/3}{s \cot \alpha} \cdot \frac{8,0821}{a} e^{-\beta s} [(2,3422 \cdot 10^{-3} \rho ga^2 - \frac{8,0821}{a} \cdot 1,6656 \cdot 10^{-4} \rho ga^3) \cos \beta s \\ &\quad + \frac{8,0821}{a} \cdot 1,6656 \cdot 10^{-4} \rho ga^3 \sin \beta s] \\ &= \rho gas \left[ -\frac{2}{75} + e^{-\beta s} (0,02147 \cos \beta s + 0,02901 \sin \beta s) \right] \\ M_s &= M_s^T = \frac{e^{-\beta s}}{\beta} [\beta M_2 \cos \beta s + (-Q_2 + \beta M_2) \sin \beta s] = e^{-\beta s} [M_2 \cos \beta s + \left(-\frac{Q_2}{\beta} + M_2\right) \sin \beta s] \\ &= e^{-\beta s} [1,6656 \cdot 10^{-4} \rho ga^3 \cos \beta s + \left(-\frac{2,3422 \cdot 10^{-3} \rho ga^2 \cdot a}{8,0821} + 1,6656 \cdot 10^{-4} \rho ga^3\right) \sin \beta s] \\ &= \rho ga^3 e^{-\beta s} (1,6656 \cdot 10^{-4} \cos \beta s - 1,2324 \cdot 10^{-4} \sin \beta s) \end{aligned}$$

Käyttämällä lopulta yhteyttä  $s = a - S$  saadaan

$$\begin{aligned} N_\phi(s) &= \rho gas \left\{ -\frac{2}{75} + e^{-8,0821(1-\frac{S}{a})} \{0,02147 \cos[8,0821(1-\frac{S}{a})] + 0,02901 \sin[8,0821(1-\frac{S}{a})]\} \right\} \\ M_s(s) &= \rho ga^3 e^{-8,0821(1-\frac{S}{a})} \{1,6656 \cdot 10^{-4} \cos[8,0821(1-\frac{S}{a})] - 1,2324 \cdot 10^{-4} \sin[8,0821(1-\frac{S}{a})]\} \end{aligned}$$

Lasketaan arvoja:

$\frac{s}{a}$	$\frac{N_\phi}{\rho ga^2}$	$\frac{M_s}{\rho ga^3}$
0	0	$-0,00 \cdot 10^{-4}$
0,1	-0,0027	$-0,00 \cdot 10^{-4}$
0,2	-0,0053	$0,00 \cdot 10^{-4}$
0,3	-0,0080	$0,01 \cdot 10^{-4}$
0,4	-0,0107	$0,01 \cdot 10^{-4}$
0,5	-0,0136	$-0,00 \cdot 10^{-4}$
0,6	-0,0166	$-0,06 \cdot 10^{-4}$
0,7	-0,0185	$-0,18 \cdot 10^{-4}$
0,8	-0,0169	$-0,26 \cdot 10^{-4}$
0,85	-0,0139	$-0,17 \cdot 10^{-4}$
0,90	-0,0096	$0,12 \cdot 10^{-4}$
0,95	-0,0056	$0,70 \cdot 10^{-4}$
0,975	-0,0046	$1,13 \cdot 10^{-4}$
1	-0,0052	$1,67 \cdot 10^{-4}$

